

ที่ นร 0201/ว.66

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม.10300

7 เมษายน 2537

เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและถอดถอนจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และบทก้ำกับข้าราชการ
ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0202/ว 156 ลงวันที่ 19 กันยายน 2534
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารงานรัฐวิสาหกิจ
ที่ กค 0511/2537-37 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2537

ตามที่ได้อ่านมติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบขออนุมัติคณะกรรมการก้นกรอง ฯ ฝ่ายเศรษฐกิจดังนี้

1. ให้กระทรวงการคลังรับไปกำหนดให้สืบทก้ำกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
กรรมการรัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่ก้ำกับดูแลเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบ
2. ให้คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจชุดแรกเริ่มเร่งดำเนินการก้ำหนดหรือแก้ไขปรับปรุงระเบียบ
หรือข้อบังคับ หรือพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา ตามข้อ เสนอของกระทรวงการคลังภายใน 30 วัน
ความแจ้งแล้วนี้

บัดนี้ คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารงานรัฐวิสาหกิจขอใ้
นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและถอดถอนจากตำแหน่งกรรมการ
รัฐวิสาหกิจและบทก้ำกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ ความละเอียดปรกฏจาก
สำเนาหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีให้ย้ระชูป้ศึกษาเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2537 ลงมติว่า

1. เห็นชอบหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและถอดถอนจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจและบท
ก้ำกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ ตามที่คณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน
/ตามนโยบาย...

ตามนโยบายการบริหารงาน รัฐวิสาหกิจ เสนอ และให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจทุกแห่งรวมทั้ง
รัฐวิสาหกิจที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ผ่อนคลายนโยบายระเบียบปฏิบัติในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติ
ต่อไป โดยให้แก้ไขหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจในข้อ 4 เพื่อ
ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจในการพิจารณาใช้ดุลยพินิจได้ความเหมาะสม ดังนี้

"4. ในกรณีที่ส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการประจำไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ
(โดยมิได้เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง) หากข้าราชการผู้นั้นเกษียณอายุหรือพ้นจากการเป็นข้าราชการ
ประจำให้ส่วนราชการนั้นแต่งตั้งข้าราชการประจำคนใหม่ไปแทน เนื่องจากข้าราชการผู้นั้นจากตำแหน่ง
แล้วไม่อยู่ในข่ายต้องได้รับโทษตามนัยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดทางวินัยของข้าราชการซึ่งไปปฏิบัติ
หน้าที่ในหน่วยงานที่มีในส่วนราชการ พ.ศ. 2534 และเพื่อให้การกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ
เป็นไปตามนโยบายของส่วนราชการนั้น เว้นแต่ข้าราชการผู้ที่เกษียณอายุหรือพ้นจากการเป็นข้าราชการ
ประจำนั้น เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสันทัดชัดเจนในกิจการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ
ส่วนราชการนั้นจะพิจารณาให้บุคคลดังกล่าวยังคงเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจต่อไปจนครบตามวาระที่ยัง
เหลืออยู่ก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงบทบัญญัติของกฎหมายรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ที่ให้อำนาจในการแต่งตั้งหรือถอด
ถอนประกอบด้วย"

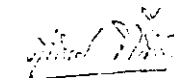
2. ให้คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารงานรัฐวิสาหกิจรับไป
พิจารณากำหนดบทบาทกับกรรมการรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้เป็นข้าราชการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย
จึงเรียนขึ้นมายังมา

ขอแสดงความนับถือ

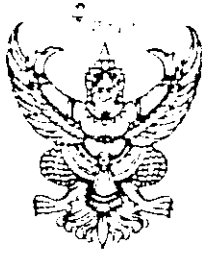
(ลงชื่อ) วิษณุ เครืองาม

(นายวิษณุ เครืองาม)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง
โทร. 2812240
โทรสาร 2828147

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวอุษารัตน์ มณีรัตน์)

ที่ กค 0511/2537-37

คณะกรรมการศึกษา
การลาเนียบราชการนิยบาย
การบริหารงานรัฐวิสาหกิจ

22 กุมภาพันธ์ 2537

เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และบททาบกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

ช่วยในการประชุมคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารงาน
รัฐวิสาหกิจ ครั้งที่ 3/2536 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2536 คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นชอบให้
กำหนดหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และกำหนดบททาบกับข้าราชการ
ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ และนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดังนี้

หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ

โดยที่คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่ง
กรรมการรัฐวิสาหกิจ ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ และกฎหมายคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับ
กรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ กำหนดคุณสมบัติ สักขะต้องห้ามและหลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่ง
กรรมการรัฐวิสาหกิจไว้ก็ตาม แต่ในระยะที่ผ่านมาปรากฏว่า การแต่งตั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจในหลายกรณี
มักจะแต่งตั้งเพื่อเป็นการไปเข้าเนียบ และบางกรณีให้มีการถอดถอนกรรมการออกจากตำแหน่งโดยไม่มี
เหตุผลสมควร ทว่าในการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจยังมีประนีประนอมที่เลวร้าย ดังนี้ เพื่อให้เกิดบุคคลที่มี
ความรู้ความสามารถมาดำรงตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และเพื่อให้กรรมการรัฐวิสาหกิจสามารถ
ทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจได้อย่างแท้จริง และป้องกันมิให้มีการแต่งตั้ง

/กรรมการ...

กรรมการรัฐวิสาหกิจมีลักษณะเป็นการไปเข้าแทนใจ คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามนโยบาย การบริหารงานรัฐวิสาหกิจจึงได้พิจารณาเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง และการพ้นจากตำแหน่ง กรรมการรัฐวิสาหกิจไว้ดังนี้

1. กรรมการรัฐวิสาหกิจต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าจ้างครั้ง รัฐวิสาหกิจใน ๗ ความกฎหมายคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง

2. กรรมการรัฐวิสาหกิจต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถในการ บริหาร คำนวณการเงิน หรือธุรกิจเฉพาะ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

3. กรรมการอื่นในรัฐวิสาหกิจที่มีได้เป็นกรรมการโดยตำแหน่งเมื่อแต่งตั้งแล้ว ต้องให้คำร้องตำแหน่งจนครบวาระ เพื่อความต่อเนื่องในนโยบาย ในกรณีจะให้ออกก่อนครบวาระต้อง มีเหตุผลสมควร

4. กรณีที่ส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการประจำไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ (โดยมิได้เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง) หากข้าราชการผู้นั้นเกษียณอายุหรือพ้นจากการเป็นข้าราชการ ประจำ ในส่วนราชการนั้นแต่งตั้งข้าราชการประจำคนใหม่ไปแทน ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการผู้นั้นจาก ตำแหน่งแล้วไม่อยู่ในข่ายต้องได้รับโทษตามมติพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดทางวินัยของข้าราชการ ซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่มิใช่ส่วนราชการ พ.ศ. 2534 และเพื่อให้การกำกับดูแลการดำเนินงาน ของรัฐวิสาหกิจ เป็นไปคล่องตัวของส่วนราชการนั้น

5. ความปกติคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะมีจำนวนไม่เกิน 11 คน ในกรณีที่เป็นสมควรรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่มากกว่าประเภทหรือเพิ่มจำนวนกรรมการได้เป็นไม่เกิน 15 คน แต่จำนวนไม่เกิน จากจำนวนในปฏิบัตินั้นอย่างน้อย 3 คน จะต้องมีเป็นกรรมการที่มิใช่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของ ทางราชการและ/หรือนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา

บทกำหนดข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2534 ให้ปล่อยคล้ายหลักเกณฑ์เพื่อถือ ปฏิบัติในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจหลายประการ ได้แก่ ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพัสดุ ระเบียบ

/ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง...

ปฏิบัติที่เกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินและทรัพย์สินออกจากบัญชี ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการตีราคาวัสดุ วัสดุเก็บ สินค้าระหว่างผลิต และสินค้าสำเร็จรูป โดยให้ รัฐวิสาหกิจกำหนดเกณฑ์ใน เรื่องดังกล่าวได้เอง ทั้งนี้ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และโดยที่การโอนหลายกฎระเบียบปฏิบัติดังกล่าวบางเรื่องมี ผลกระทบต่อการแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของรัฐวิสาหกิจ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้กระทรวง การคลังรับไปกำหนดให้ใช้บังคับกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจมีหน้าที่กำกับดูแล เรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียดและรอบคอบ

กระทรวงการคลังได้พิจารณาและนำเสนอคณะกรรมการศึกษาการดำเนินงานตามนโยบาย การบริหารงานรัฐวิสาหกิจในคราวประชุมครั้งที่ 3/2536 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2536 ซึ่งคณะกรรมการ ศึกษาแล้ว เห็นสมควรให้กำหนดเกณฑ์กับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจและให้นำเสนอ คณะรัฐมนตรีดังนี้

1. คำแนะนำและแผน

1.1 รับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายและนโยบาย การบริหารงาน ทั้งระยะยาว และระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เสนอต่อกระทรวงเจ้าสังกัด ของรัฐวิสาหกิจ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

1.2 กำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจจัดทำแผนวิสาหกิจ (Corporate plan) ความเป้าหมายและนโยบายการบริหารที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงเจ้าสังกัด

1.3 กำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี (Action plan) ให้สอดคล้องกับแผนวิสาหกิจ (Corporate plan) สำหรับใช้ในการบริหารงาน

2. ด้านการจ้างลูกจ้าง

2.1 ค่าเงินค่าจ้างให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม จ้างวางระบบงานในตำแหน่งผู้ การเงิน การตลาด การงบประมาณ การผลิต และการตรวจสอบควบคุม ภายในให้เหมาะสมกับหน่วยมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และมีความเข้มแข็งปฏิบัติงานขึ้น

2.2 พิจารณาก่อนการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารระดับสูงและระดับสูงสุดใน
รัฐวิสาหกิจก่อนเสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอน

3. คำแนะนำนายการ

3.1 กำกับดูแลการบริหารงานให้รัฐวิสาหกิจมีรายได้เลี้ยงตนเองและมีผลตอบแทน
จากการลงทุนหรือผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าอัตราที่ทางราชการกำหนด ยกเว้นรัฐวิสาหกิจบางแห่ง
ที่รัฐต้องให้เงินอุดหนุนตามความจำเป็น

3.2 กำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐที่
กำหนดไว้ ตลอดจนดำเนินการให้มีการปรับปรุงระเบียบการปฏิบัติงานให้รัดกุมและเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น

3.3 ศึกษาดูแล มลพิษของรัฐมนตรีและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับกับ
รัฐวิสาหกิจให้ครบถ้วน ติดตามข้อมูลการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเหล่านั้นให้ทันสมัย
ที่สุด เพื่อจะได้นำไปช่วยรัฐวิสาหกิจในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง
และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ

3.4 สนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจได้พัฒนาบทบาทการดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน และ
เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการในกิจการที่มีลักษณะผูกขาด การร่วมทุนกับเอกชน การทำ
สัญญาว่าจ้างเอกชนให้ดำเนินการในบางกิจกรรม และการกระจายหุ้นให้สาธารณะชนรวมทั้งสนับสนุนให้
รัฐวิสาหกิจพิจารณาจ้างเหมาบุคคลภายนอกปฏิบัติงานในส่วนที่เห็นว่าสามารถสนองความต้องการของ
ประชาชนได้โดยเร็วประหยัด และได้ผลงานที่ดีกว่ารัฐวิสาหกิจดำเนินการเอง

4. คำแนะนำควบคุม

4.1 ควบคุม ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามนโยบาย
ของทางราชการและแผนวิสาหกิจ รวมทั้งกำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารจัดทำรายงานต่าง ๆ ให้เสร็จเรียบร้อย
ภายในระยะเวลาที่กำหนด ข้อบังคับและระเบียบของทางราชการกำหนดไว้

4.2 พิจารณาการเสนอมาตรการในการวัดผลการปฏิบัติงาน และอัตราผลตอบแทนจาก
การลงทุนหรือผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจใช้เป็นเป้าหมายในการบริหารงาน

4.3 ทิศตามดูแลให้รัฐวิสาหกิจนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามที่สำนักงานประมาณและกระทรวงการคลังกำหนด หากมีเหตุผลหรือข้อขัดข้องประการใดที่จะหาเงินไม่สามารณำเงินส่งคลังได้ตามกำหนด กรรมการมีหน้าที่ดูแลให้ฝ่ายบริหารรัฐวิสาหกิจดำเนินการหาความตกลงกับกระทรวงการคลังเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว รวมทั้งในการมีรัฐวิสาหกิจที่มีฐานะการเงินดี และมีผลกำไรจากการดำเนินงานสูงสามารถนำเงินส่งคลังได้มากกว่าที่กำหนดไว้ กรรมการมีหน้าที่ดูแลจัดการให้รัฐวิสาหกิจนำเงินส่งคลังเพิ่มขึ้น

5. อื่น ๆ

5.1 ในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจใหม่ที่มีทุนเรือนหุ้น สามารถถือหรือซื้อขายโดยบุคคลซึ่งไม่ได้เป็นส่วนราชการได้ หรือในโครงการที่ส่วนราชการเข้าร่วมลงทุน ห้ามกรรมการผู้แทนภาครัฐบาลร่วมถือหุ้นในนามของตนเองหรือบุคคลในครอบครัว (สามี หรือ ภริยา และบุตร) รวมทั้งห้ามรับเงินที่เปล่าในฐานะผู้จัดตั้งหรือฐานะอื่น

5.2 ในระหว่างดำรงตำแหน่งกรรมการ ห้ามถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจไม่ว่าจะเป็นหุ้นแก่หรือหุ้นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อและถือไว้ เพื่อการลงทุนหรือซื้อและขายเพื่อเก็งกำไรและไม่ว่าในราคาตลาดหรือต่ำกว่าราคาในตลาดหรือราคาที่ตราไว้ (Par Value) ก็ตาม

5.3 ในกรณีที่ถือการให้สิทธิกรรมการถือหุ้นหรือให้หุ้นโดยไม่คิดมูลค่าแก่กรรมการให้กรรมการโอนสิทธิให้แก่ส่วนราชการ

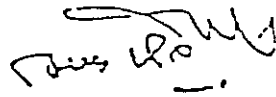
5.4 กรรมการมีหน้าที่ส่งรายงานเรื่องที่เป็นนโยบายหรือ เป็นสาระสำคัญของรัฐวิสาหกิจเจ้าสังกัดทราบ

5.5 กรรมการต้องอยู่ในข่ายการควบคุมและลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

5.6 การดำรงตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรรมการต้องอยู่ในข่ายการลงโทษทางวินัยหากมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ ตามนัยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดทางวินัยของข้าราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่มิใช่ส่วนราชการ พ.ศ. 2534

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบหลักการ
การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และขออนุมัติข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
กรรมการรัฐวิสาหกิจดังกล่าวต่อไปด้วย

ขอแสดงความภักดี

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน
ตามนโยบายการบริหารงานรัฐวิสาหกิจ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ

โทร. 2739576-8